

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19.02.1982, sp. zn. 6 Cz 17/82, ECLI:CZ:NS:1982:6.CZ.17.1982.1

Číslo: 5/1984

Právní věta: Odmítl-li pracovník předložit organizaci svůj občanský průkaz k provedení záznamu o skončení pracovního poměru ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb. (např. z toho důvodu, že organizace nebyla ochotna uspokojit jeho peněžité nároky), nezavinila tu organizace nesplnění povinnosti stanovené v § 3 tohoto nařízení vlády ČSSR a pracovník nemá nárok na náhradu škody z důvodu znemožnění pracovníku uzavřít pracovní poměr s jinou organizací.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 19.02.1982

Spisová značka: 6 Cz 17/82

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Skončení pracovního poměru, Sociální zabezpečení

Předpisy: 54/1975 Sb. § 1 ods. 1
§ 153 ods. 2 65/1965 Sb. § 187 ods. 1
§ 187 ods. 2
§ 189 ods. 1
§ 3 99/1963 Sb. § 96 ods. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se domáhal náhrady škody, která mu vznikla tím, že mu žalovaná organizace nevyznačila v občanském průkazu skončení pracovního poměru dnem 28. 2. 1979 a v důsledku toho nemohl nastoupit nové zaměstnání. V průběhu řízení upřesnil žalobní návrh tak, že žádal náhradu škody do 17. 9. 1979, kdy mu organizace vyznačila skončení pracovního poměru, a to v celkové částce 13 904 Kčs včetně náhrady za alikvotní část dovolené.

Okresní soud v Mělníku rozhodl rozsudkem tak, že pracovní poměr mezi účastníky skončil dnem 28. 2. 1979; žalované organizaci uložil, aby žalobci zaplatila částku 690 Kčs (představující náhradu za nevyčerpanou dovolenou) a aby mu nahradila náklady řízení ve výši 1851 Kčs. Dále bylo žalované organizaci uloženo zaplatit soudní poplatek za řízení před soudem prvního stupně. V dalším nároku byla žaloba zamítnuta. Zamítavý výrok odůvodnil soud prvního stupně tím, že žalobci nevznikla žádná finanční újma, protože již 3. 3. 1979 nastoupil do zaměstnání ve smyslu ustanovení § 25 odst. 2 písm. d) zák. práce; od té doby pracoval nepřetržitě a 1. 7. 1979 uzavřel nový pracovní poměr na dobu neurčitou.

K odvolání žalobce jednal ve věci krajský soud v Praze, který svým rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že přiznal žalobci částku 3655,60 Kčs, a to na náhradu za alikvotní část dovolené a na náhradu škody vzniklé rozdílem mezi průměrným výdělkem u organizací, u nichž byl žalobce po 1. 3. 1979 v pracovním poměru, a průměrným výdělkem dosahovaným u žalované organizace. Co do částky 10 284,40 Kčs byla žaloba zamítnuta. Žalované organizaci odvolací soud uložil, aby žalobci nahradila náklady řízení ve výši 511 Kčs.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 153 odst. 2 o. s. ř. soud může překročit návrhy účastníků a přisoudit více, než čeho se domáhají, jen tehdy, jestliže řízení bylo možno zahájit i bez návrhu nebo jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.

Podle ustanovení § 187 odst. 2 zák. práce odpovídá organizace pracovníku také za škodu, kterou mu způsobili porušením právních povinností v rámci plnění úkolů organizace pracovníci jednající jejím jménem.

Podle ustanovení § 189 odst. 1 zák. práce je organizace povinna nahradit pracovníku skutečnou škodu, a to v penězích, pokud škodu neodčiní uvedením v předešlý stav.

Těmito zásadami se soudy obou stupňů v projednávané věci neřídily. Posoudily žalobcem uplatněný nárok nesprávně podle ustanovení § 187 odst. 1 zák. práce, podle něhož organizace odpovídá pracovníku za škodu, která mu vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním porušením právních předpisů nebo úmyslným jednáním proti pravidlům socialistického soužití. Přehlédly, že žalobce se domáhal náhrady škody za dobu po uplynutí výpovědní lhůty; škoda mu měla vzniknout tak, že pracovníci jednající jménem žalované organizace porušili své právní povinnosti, když v rozporu s ustanoveními § 1 odst. 1 a § 3 nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb. učinili v jeho občanském průkazu opožděný záznam o skončení pracovního poměru, čímž žalobci zmařili uzavření pracovní smlouvy s jinou organizací a tím i možnost výdělku. Nemohlo tedy jít o škodu vzniklou při plnění pracovních úkolů ani v přímé souvislosti s ním a nárok měl být proto posouzen podle ustanovení § 187 odst. 2 zák. práce (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 47/1977 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Takové protiprávní jednání by založilo nárok žalobce na náhradu škody.

Odvolací soud pochybil v tom, že nepřihlédl k výpovědi žalobce jako účastníka řízení při jednání u soudu prvního stupně 10. 4. 1980, v níž žalobce mimo jiné uváděl, že žalovaná organizace mu chtěla 30. 6. 1979 vyznačit skončení pracovního poměru ke dni 28. 2. 1979, což však žalobce odmítl, protože prý mu organizace nebyla ochotna vyplatit „ušlou mzdu“.

Pokud bude v dalším průběhu řízení potvrzeno, že žalobce vyznačení v občanském průkazu skutečně odmítl, pak by již z tohoto důvodu neměl nárok na náhradu škody po 1. 7. 1979, neboť k nesplnění povinnosti podle ustanovení § 1 odst. 1 a § 3 nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb., nedošlo zaviněním žalované organizace.

V žalobě požadoval žalobce původně jen „vyznačení skončení pracovního poměru v občanském průkazu“ k 28. 2. 1979. V pozdějším svém podání došlém soudu prvního stupně 22. 5. 1979 žádal kromě toho i náhradu škody, která mu v důsledku počínání žalované organizace vznikla. V podání témuž soudu ze 7. 2. 1980 žalovaná organizace oznámila, že skončení pracovního poměru k uvedenému datu již žalobci vyznačila; nato došlo soudu 27. 2. 1980 žalobcovu oznámení, že trvá na zaplacení náhrady škody (původně ve výši 5991 Kčs), i když mu bylo skončení pracovního poměru v

občanském průkazu již vyznačeno. Soud prvního stupně měl proto posoudit, zda v tomto projevu žalobce nelze ve smyslu ustanovení § 41 odst. 2 o. s. ř. spatřovat částečné zpětvzetí žaloby podle ustanovení § 96 odst. 1 o. s. ř., případně se měl žalobce dotázat, co tímto svým podáním mínil, a podle toho rozhodnout. Pochybení soudu prvního stupně odvolací soud napravit nemohl, poněvadž výrok o tom, že žalobcův pracovní poměr u žalované organizace skončil dnem 28. 2. 1979, nebyl odvoláním napaden.

Poněvadž soudy obou stupňů vycházely z nesprávného právního názoru a v důsledku toho si nezjednaly spolehlivý skutkový podklad pro správné posouzení věci, porušily svými rozsudky zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 153 odst. 1 a 2 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 187 odst. 2 a § 189 odst. 1 zák. práce a s ustanoveními § 1 a § 3 nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb.